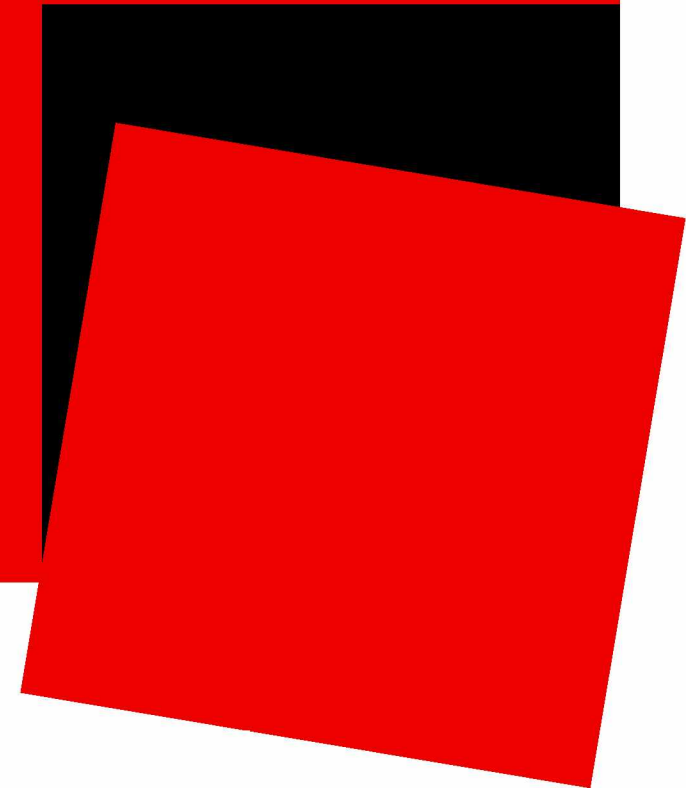

**Gemeente
Amsterdam**

**Programma Radicalisering & Extremisme
in samenwerking met
Onderzoek, Informatie & Statistiek**

**Vragenlijstonderzoek
professionals
Radicalisering & Extremisme**

Over dit onderzoek

Voor het programma Radicalisering en Extremisme is het professionele netwerk heel belangrijk. Professionals zien wat er speelt en leeft onder Amsterdammers. In samenwerking met Onderzoek, Informatie & Statistiek (OIS) is een vragenlijst ontwikkeld voor professionals over radicalisering en extremisme.

Dit had twee doelen:

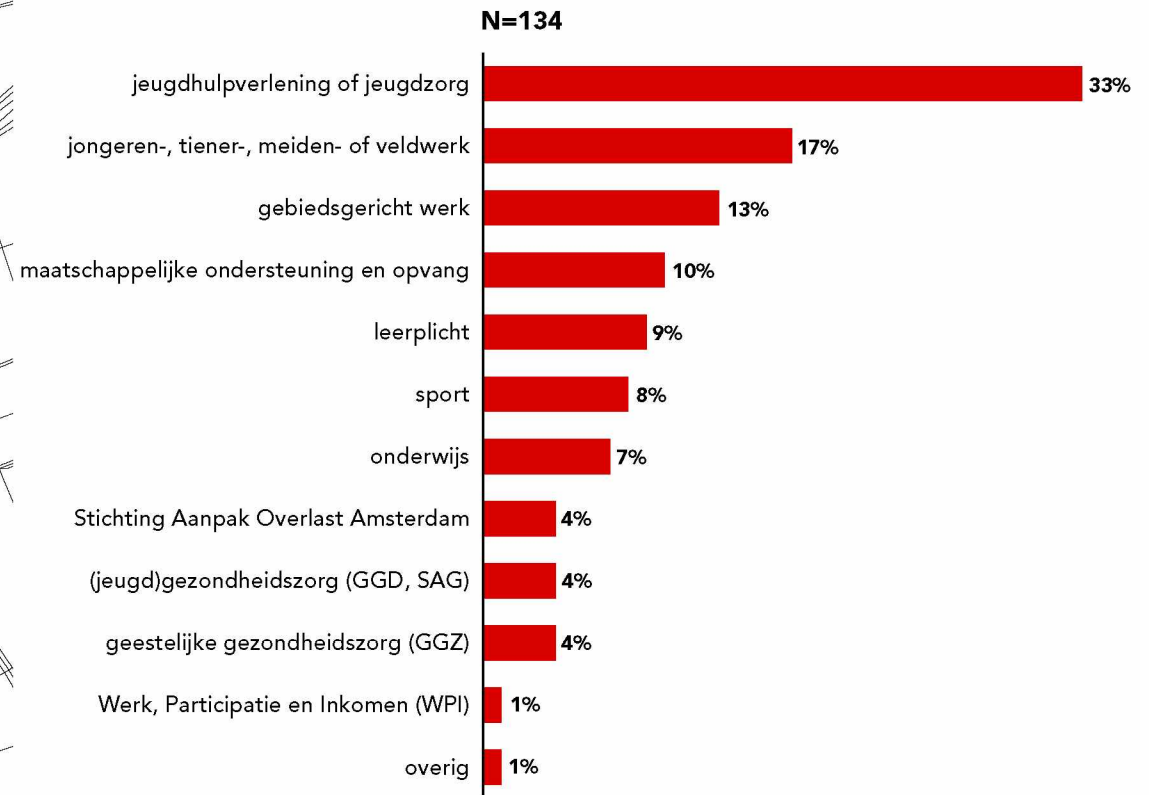
- Ophalen wat professionals zien op het gebied van spanningen, radicalisering en extremisme, zodat het programma Radicalisering en Extremisme het beleid indien nodig kan bijsturen.
- Inzicht krijgen in hoe het programma professionals nog beter kan ondersteunen bij het signaleren van en omgaan met deze problematiek.

134 professionals hebben de vragenlijst (deels) ingevuld.

Respondenten werken verspreid door Amsterdam: in een of meerdere stadsdelen, stedelijk of regionaal. De vragenlijst bevatte verschillende thema's over wat professionals zien, oplopend van milde problematiek tot extremisme. Daarnaast zijn vragen gesteld over wat professionals nodig hebben. Deze uitgave bespreekt de belangrijkste bevindingen uit het vragenlijst-onderzoek voor elk van deze thema's.

In welk veld zijn respondenten werkzaam?

De vragenlijst richt zich op professionals die in direct contact staan met Amsterdammers. In de vraagstelling is gespecificeerd dat de vragen gaan over wat professionals zelf zien bij de Amsterdammers waarmee zij binnen hun werk contact hebben. Daarbij is benadrukt dat de vragenlijst niet bedoeld is voor het doorgeven van (ernstige) zorgen over specifieke personen. Respondenten zijn benaderd via het professionele netwerk van het programma Radicalisering & Extremisme in de periode mei-juni 2021. Deelname aan het onderzoek was anoniem.

Kernbevindingen

- Amsterdamse professionals krijgen in hun werk geregeld te maken met problematiek gerelateerd aan radicalisering en extremisme.
- Daadwerkelijke radicalisering wordt minder vaak gezien dan mildere problematiek, zoals wantrouwen in de overheid of wij-zij denken. Toch komt een deel van de professionals ook dit tegen in hun werk.
- De meeste Amsterdamse professionals voelen zich goed in staat om radicalisering te signaleren bij de doelgroep waar zij mee werken, en weten waar ze terecht kunnen bij zorgen over radicalisering. Een beperkt deel voelt zich niet goed in staat om te signaleren (of twijfelt hierover), of weet *niet* waar ze terecht kunnen bij zorgen.
- De meldingsbereidheid onder professionals bij het Steunpunt Radicalisering is groot.
- Islamitisch extremisme wordt door de NCTV en AIVD gezien als de belangrijkste bron van (terroristische) dreiging. Amsterdamse professionals geven echter aan andere vormen van extremisme vaker te zien én maken zich hierover meer zorgen. Het gaat dan vooral om extremisme vanuit complotdenken en om rechtsextremisme: thema's die de afgelopen tijd veel in de belangstelling hebben gestaan.

- Met name het hoge aandeel professionals dat aangeeft rechtsextremisme en anti-overheids-extremisme te zien is opmerkelijk, omdat hier relatief weinig meldingen over binnenkomen bij het Steunpunt Radicalisering. Ook de bevinding dat een op de tien professionals legitimatie van geweld of ondemocratische middelen ziet om een bepaald doel of ideaal te behalen, is opvallend. De komende tijd voeren we gesprekken met professionals om deze bevindingen beter te duiden.
- Daarnaast blijven we inzetten op de bekendheid van het Steunpunt Radicalisering en de toerusting van professionals om signalen te herkennen: dit vraagt blijvend om aandacht.

Identiteit en verbinding

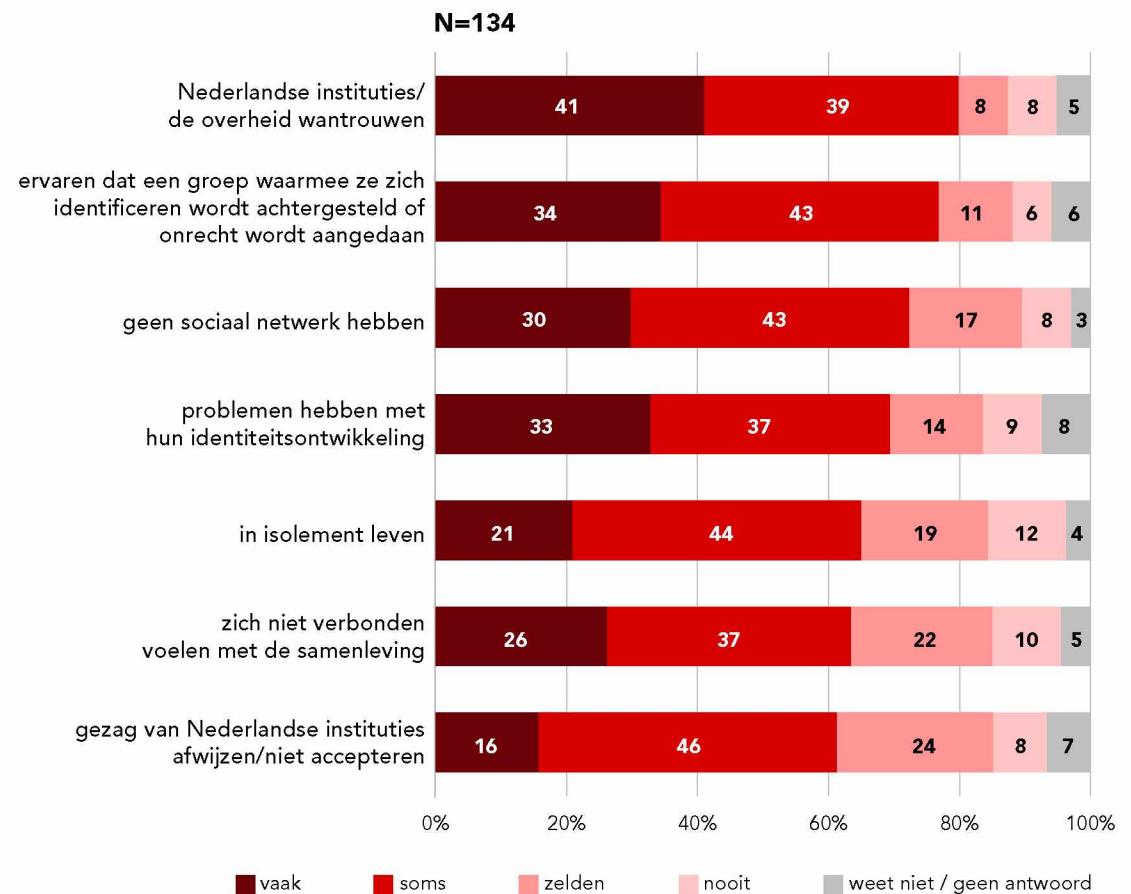
Professionals kregen vragen voorgelegd over verschillende thema's die – in combinatie met elkaar – een voedingsbodem voor radicalisering en extremisme *kunnen* vormen. Dit betekent echter *niet* dat deze problemen ook leiden tot radicalisering. Het gaat dan bijvoorbeeld om ervaren achterstelling, het ontbreken van een sociaal netwerk of wantrouwen in Nederlandse instituties of de overheid.

Het merendeel van de professionals ziet soms of vaak problematiek rond identiteit en verbinding met de samenleving.

Zo zien professionals wantrouwen in Nederlandse instituties of de overheid, ervaren achterstelling en sociaal isolement.

Gezag van Nederlandse instituties afwijzen of niet accepteren komt het minst vaak voor, maar nog steeds ziet meer dan de helft van de professionals dit soms of vaak bij de Amsterdammers waar zij mee werken.

Hoe vaak had u in de afgelopen twee jaar binnen uw werk te maken met Amsterdammers die:

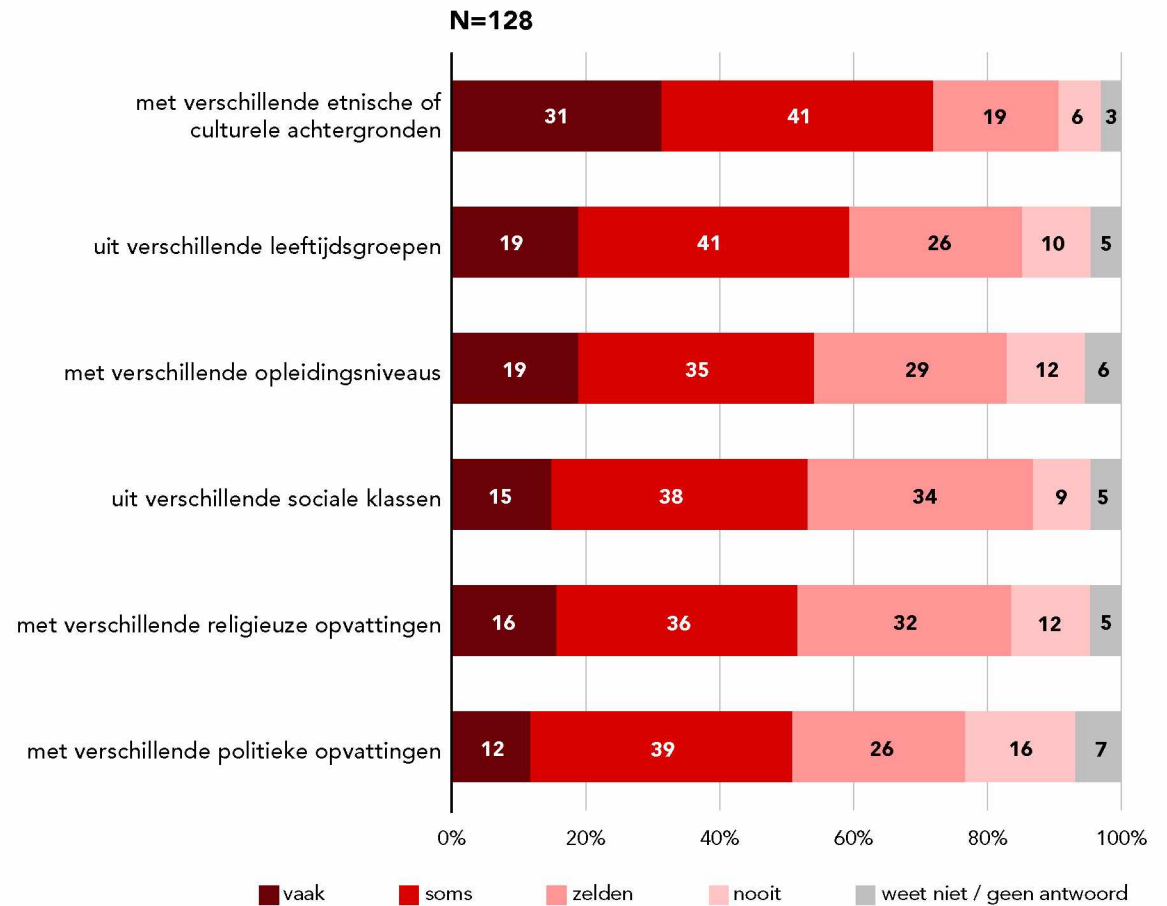
Spanningen

Verschillen in leefstijlen, opvattingen en culturen horen bij een diverse stad. Ook als verschillen leiden tot spanningen hoeft dit nog geen probleem te zijn, zolang mensen nog openstaan voor de opvattingen van anderen. Spanningen in de stad zijn dan ook geen indicatie voor radicalisering of extremisme, maar geven wel de context aan waar professionals in werken. Daarom kregen professionals vragen over verschillende soorten spanningen voorgelegd.

Spanningen tussen Amsterdammers met verschillende etnische of culturele achtergronden worden het meest gezien.

Professionals zien in hun werk geregeld spanningen tussen verschillende groepen Amsterdammers. Bij alle verschillende vormen van spanningen tussen groepen Amsterdammers geeft tenminste de helft van de professionals aan dit soms of vaak te zien.

Hoe vaak zag u in de afgelopen twee jaar binnen uw werk spanningen tussen Amsterdammers:

Radicalisering en extremisme

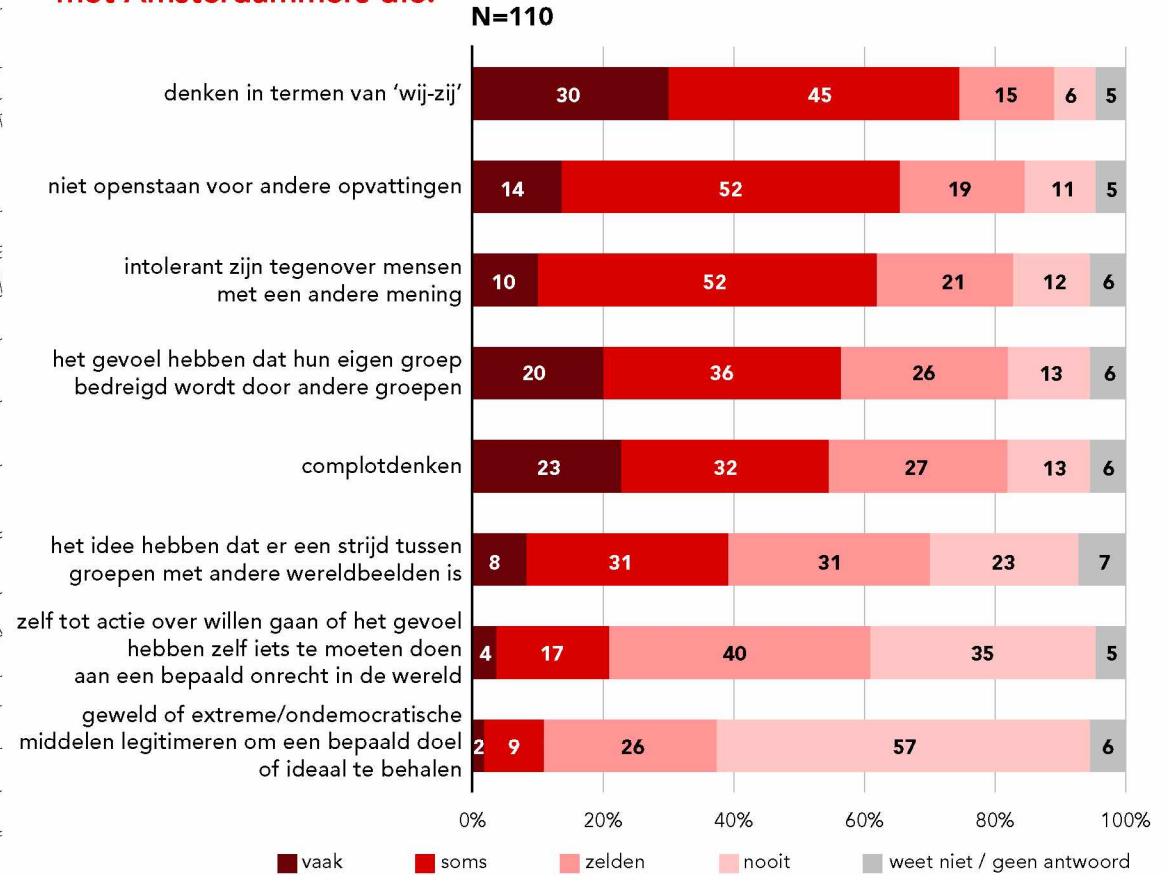
Vervolgens bevatte de vragenlijst vragen over verschillende kenmerken van radicalisering of extremisme: oplopend van wij-zij denken en niet openstaan voor andere opvattingen tot het legitimeren van geweld.

Een op de tien professionals ziet soms of vaak legitimatie van geweld of ondemocratische middelen bij Amsterdammers.

De meer extreme vragen – het legitimeren van geweld en zelf tot actie over willen gaan – geven een duidelijk ander beeld dan de andere vragen binnen dit thema: de meeste professionals zien deze problematiek nooit of zelden.

De minder vergaande indicatoren voor radicalisering – wij-zij denken, intolerantie naar andere opvattingen, zich bedreigd voelen door andere groepen en complotdenken – zien professionals wel regelmatig bij Amsterdammers. Meer dan de helft van de professionals ziet deze problematiek soms of vaak, bij wij-zij denken is dit zelfs driekwart van de professionals.

Hoe vaak had u in de afgelopen twee jaar binnen uw werk te maken met Amsterdammers die:

Deze begrippen zijn als volgt gedefinieerd:

Extremisme is het actief ondersteunen van grote veranderingen in de samenleving, die een gevaar kunnen opleveren voor de democratie. Daarbij staan mensen niet meer open voor de opvattingen van anderen. En kunnen mensen gebruikmaken van geweld, systematisch haatzaaien, intimideren of het verspreiden van misleidende informatie.

Met **radicalisering** wordt het proces bedoeld waarbij iemand steeds meer bereid is tot extremisme. Radicalisering kan dus leiden tot extremisme, maar dit hoeft niet het geval te zijn.

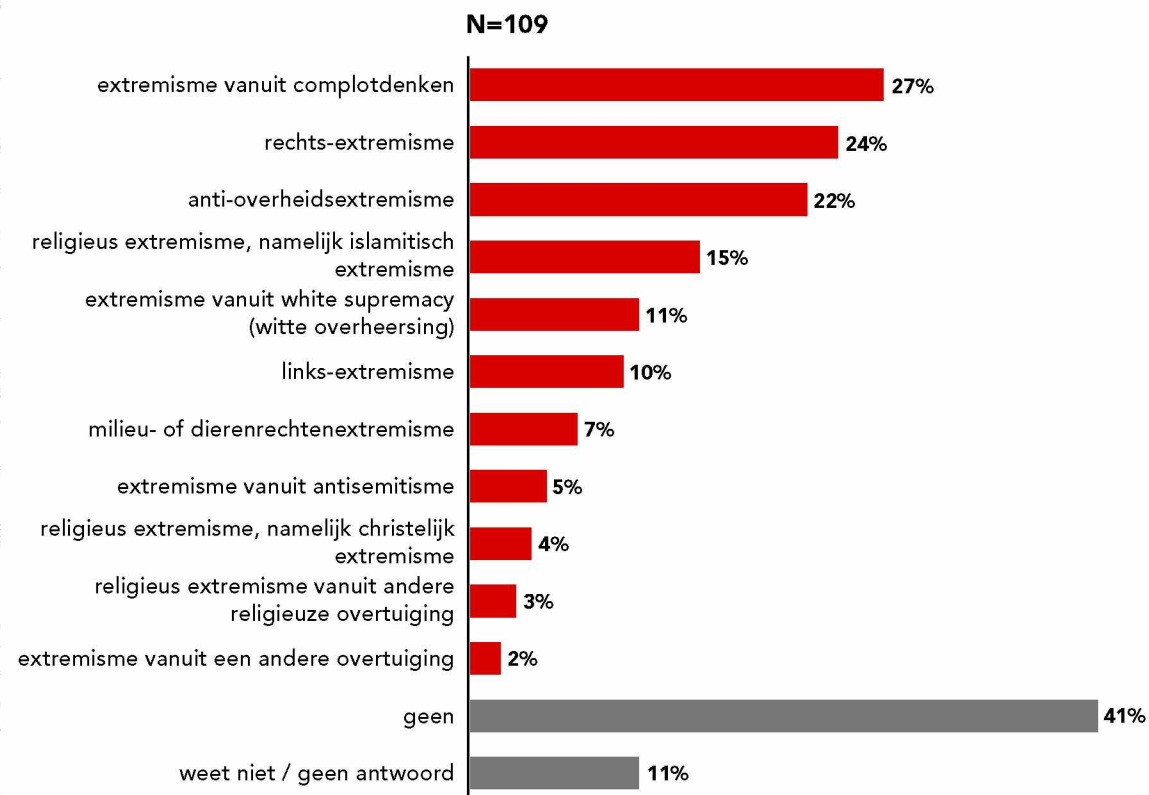
48% van de professionals geeft aan minstens één vorm van extremisme – of vermoedens daarvan – te zijn tegengekomen in de afgelopen twee jaar.

Extremisme vanuit complotdenken en rechtsextremisme zijn het vaakst genoemd, gevolgd door anti-overheidsextremisme.

Rond een kwart van de professionals geeft aan deze vormen van extremisme te zijn tegengekomen.

Professionals is ook gevraagd over welke vormen van extremisme zij zich het meest zorgen maken. Professionals maken zich met name zorgen over extremisme vanuit complotdenken en over rechtsextremisme. Van de vooraf gegeven antwoordopties is alleen milieu- of dierenrechtenextremisme niet genoemd als meest zorgelijk. Bijna een op de vijf professionals geeft aan zich nergens zorgen om te maken.

Welke vormen van extremisme – of vermoedens daarvan – bent u zelf tegengekomen in de afgelopen twee jaar?

Professionals is gevraagd welke vormen van extremisme zij zelf zijn tegengekomen in de afgelopen twee jaar, waarbij meerdere antwoorden mogelijk waren. Als een professional echter koos voor de antwoordoptie 'geen' of 'weet niet/geen antwoord' kon alleen dit antwoord gegeven worden.

Ondersteunings- behoefte

De gemeente Amsterdam wil professionals zo goed mogelijk ondersteunen bij het signaleren van en omgaan met radicalisering en extremisme. De vragenlijst bevatte daarom tot slot verschillende vragen over de ondersteuningsbehoefte van professionals.

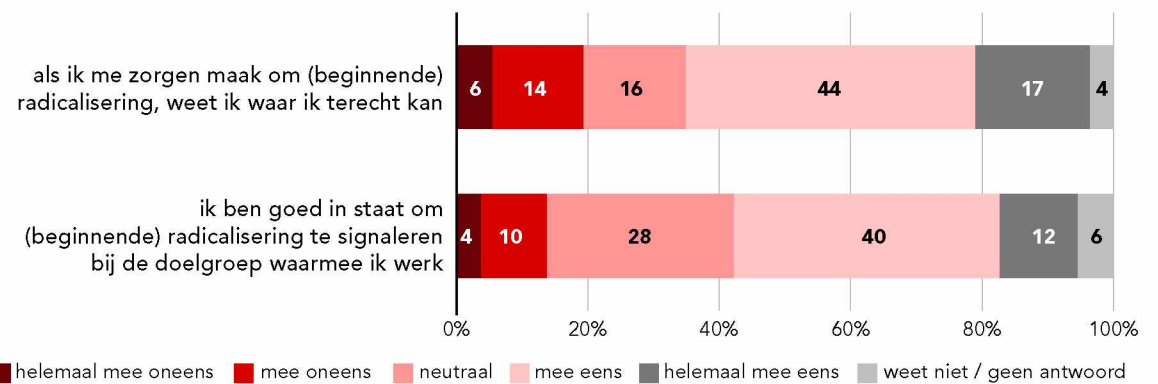
De meeste Amsterdamse professionals achten zichzelf goed in staat om (beginnende) radicalisering te signaleren bij de doelgroep waar ze mee werken.

Een beperkt deel (14%) voelt zich hier *niet* goed toe in staat, en drie op de tien twijfelt hierover.

Ook weten de meeste Amsterdamse professionals waar ze terecht kunnen als ze zich zorgen maken om (beginnende) radicalisering: twee op de tien weet *niet* waar ze terecht kunnen.

De meldingsbereidheid onder professionals is bovendien groot. **93%** van de ondervraagde professionals – de overgrote meerderheid – zou bij zorgen over radicalisering contact opnemen met het Steunpunt Radicalisering.

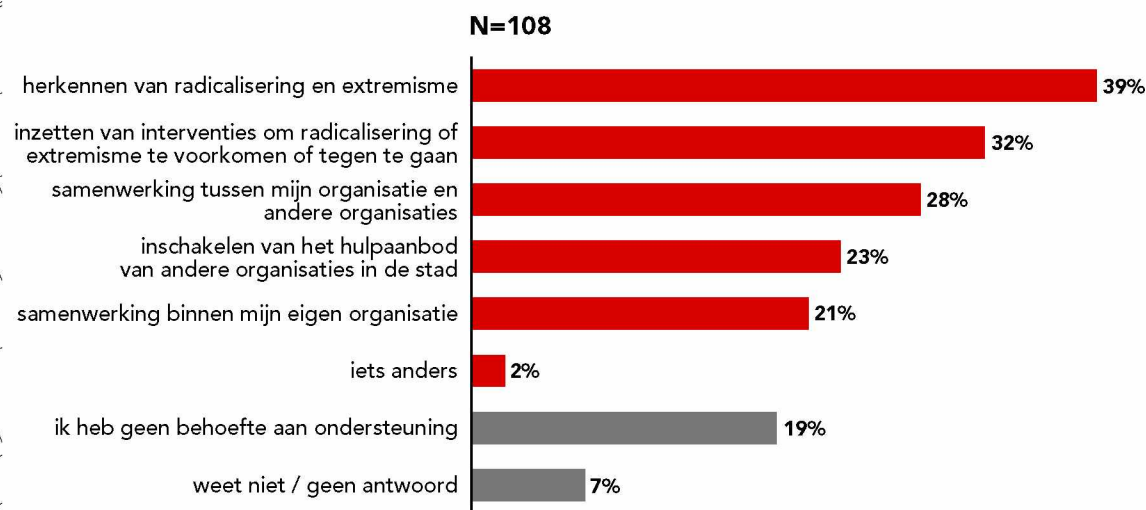
In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen:

Bijna driekwart van de professionals (74%) heeft behoefte aan ondersteuning bij de signalering van of omgang met radicalisering en extremisme.

Professionals willen vooral ondersteuning bij het herkennen van radicalisering en extremisme. Daarnaast worden het inzetten van interventies en samenwerking met andere organisaties geregeld genoemd.

Waar zou u ondersteuning bij willen als het gaat om de signalering van of omgang met radicalisering en extremisme?

Meer weten?

Meer weten over dit onderzoek, of over radicalisering?
Neem contact op met het programma Radicalisering & Extremisme
via steunpuntradicalisering@amsterdam.nl of 0800-1402.

Je kunt bij ons terecht voor advies of ondersteuning bij zorgen over
radicalisering. Maar ook voor algemene vragen en informatie over het
onderwerp of het volgen van een training.